Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (seitsemäs jaosto)

18 päivänä joulukuuta 2025*

Ennakkoratkaisupyyntö – Teollisuuspolitiikka – Teknisiä standardeja ja määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettava menettely – Direktiivi (EU) 2015/1535 – Teknisen määräyksen käsite – Kansallinen säännöstö, jossa velvoitetaan toimittamaan verohallinnon tietokantaan rekisteröidyn ohjelmiston lähdekoodi teknisten verovaatimusten vaatimustenmukaisuuden arviointilaitokselle – SEUT 34 artikla – Tuonnin määrällistä rajoitusta vaikutukseltaan vastaava toimenpide – Suhteellisuusperiaate

Asiassa C-353/24,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka administratīvā rajona tiesa, Rīgas tiesu nams (alueellinen hallintotuomioistuin, Riian jaosto, Latvia) on esittänyt 13.5.2024 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 15.5.2024, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

SIA ”EUROPARK LATVIA” ja

SKIDATA GmbH

vastaan

Valsts ieņēmumu dienests,

jossa asian käsittelyyn osallistuvat

SIA ”19 points” ja

SIA ”Ernst & Young Baltic”,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (seitsemäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja F. Schalin sekä tuomarit M. Gavalec (esittelevä tuomari) ja Z. Csehi,

julkisasiamies: J. Kokott,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

* Oikeudenkäyntikieli: latvia.

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– SIA ”EUROPARK LATVIA”, edustajanaan S. Petrovičs, advokāts,

– SKIDATA GmbH, edustajanaan R. Gasūns, jurists,

– Latvian hallitus, asiamiehinään J. Davidoviča ja K. Pommere,

– Tšekin hallitus, asiamiehinään A. Edelmannová, M. Smolek ja J. Vláčil,

– Euroopan komissio, asiamiehinään M. Escobar Gomez, L. Malferrari ja I. Naglis,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee teknisiä standardeja ja määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä 22.6.1998 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/34/EY (EYVL 1998, L 204, s. 37), sellaisena kuin se on muutettuna Euroopan parlamentin ja 25.10.2012 annetulla neuvoston asetuksella (EU) N:o 1025/2012 (EUVL 2012, L 316, s. 12) (jäljempänä direktiivi 98/34), 1 artiklan 11 alakohdan ja 8 artiklan 1 kohdan sekä SEUT 34 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä SIA ”EUROPARK LATVIA” (jäljempänä Europark) ja SKIDATA GmbH (jäljempänä Skidata) ja toisaalta Valsts ieņēmumu dienests (kansallinen verohallinto, Latvia) ja jossa on kyse päätöksestä, jolla viimeksi mainittu sulki pois sen tietokannasta Skidatan valmistamat maksuautomaatit.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Euroopan unionin oikeus

Direktiivi 98/34

3 Direktiivin 98/34 1 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

1) ’tuotteella’ teollisesti valmistettua tuotetta ja maataloustuotetta, mukaan lukien kalastustuotteet;

– –

3) ’teknisellä eritelmällä’ asiakirjaan sisältyvää eritelmää tuotteelta vaadittavista ominaisuuksista, kuten laadusta, käyttöominaisuuksista, turvallisuudesta tai mitoista, mukaan lukien tuotteita koskevat myyntinimeä, termistöä, tunnuksia, kokeita ja testausmenetelmiä, pakkaamista, merkitsemistä tai selostetta koskevat vaatimukset sekä vaatimustenmukaisuuden arvioinnin menettelyt.

– –

4) ’muulla vaatimuksella’ vaatimusta, joka ei ole tekninen eritelmä ja joka asetetaan tuotteelle erityisesti kuluttajan tai ympäristön suojelutarkoituksessa ja joka koskee tuotteen elinkaarta markkinoille saattamisen jälkeen eli käyttöedellytyksiä, kierrätystä, uudelleenkäyttöä tai tuotteesta huolehtimista, jos nämä edellytykset voivat vaikuttaa merkittävästi tuotteen koostumukseen tai sen luonteeseen, taikka sen kaupan pitämiseen;

5) ’palveluja koskevalla määräyksellä’ yleisluontoista vaatimusta, joka koskee 2 kohdassa tarkoitettujen palvelujen saatavuutta ja palvelutoiminnan harjoittamista, erityisesti palvelun tarjoajaa, palveluja ja palvelujen vastaanottajaa koskevia määräyksiä, lukuun ottamatta määräyksiä, jotka eivät erityisesti koske kyseisessä kohdassa määriteltyjä palveluja.

– –

11) ’teknisellä määräyksellä’ teknistä eritelmää tai muuta vaatimusta taikka palveluja koskevaa määräystä, mukaan lukien sovellettavat hallinnolliset määräykset, jonka noudattaminen on oikeudellisesti tai tosiasiallisesti pakollista ja joka koskee kaupan pitämistä, palvelujen tarjoamista, palvelujen tarjoajien sijoittautumista tai käyttöä jäsenvaltiossa tai suuressa osassa sen aluetta sekä jäsenvaltioiden lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä, joissa kielletään tuotteen valmistus, tuonti, kaupan pitäminen tai käyttö taikka joissa kielletään palvelujen tarjoaminen, palvelujen käyttö tai sijoittautuminen palvelujen tarjoajana, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 10 artiklan säännösten soveltamista.

Teknisiä määräyksiä, joita noudatetaan tosiasiallisesti, ovat erityisesti:

– jäsenvaltion lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset, jotka koskevat joko teknisiä eritelmiä tai muita vaatimuksia taikka palveluja koskevia määräyksiä tai ammatillisia sääntöjä tai menettelyohjeita, joissa itsessään viitataan teknisiin eritelmiin tai muihin vaatimuksiin taikka palveluja koskeviin määräyksiin, ja joiden noudattaminen antaa edellyttää näissä laeissa, asetuksissa ja hallinnollisissa määräyksissä vahvistettujen vaatimusten mukaisuutta,

– vapaaehtoiset sopimukset, joissa viranomainen on osapuolena ja joiden tarkoituksena on yleisen edun nimissä teknisten eritelmien tai muiden vaatimusten taikka palveluja koskevien määräysten noudattaminen, lukuun ottamatta julkisia hankintoja koskevia sopimuksia,

– tekniset eritelmät tai muut vaatimukset tai palveluja koskevat säännöt, jotka liittyvät verotus- tai rahoitustoimenpiteisiin, jotka vaikuttavat tuotteiden tai palveluiden kulutukseen rohkaisemalla näiden teknisten eritelmien tai muiden vaatimusten taikka palveluja koskevien määräysten noudattamista; tämä ei koske kansallisiin sosiaaliturvajärjestelmiin liittyviä palveluja koskevia teknisiä eritelmiä, muita vaatimuksia tai määräyksiä.

Mukaan luetaan tekniset määräykset, jotka jäsenvaltioiden nimeämät viranomaiset ovat vahvistaneet ja jotka esitetään [Euroopan] komission ennen
5 päivää elokuuta 1999 5 artiklassa tarkoitetun komitean yhteydessä laatimassa luettelossa.

Tämän luettelon muuttamisessa käytetään tätä samaa menettelyä.

12) ’teknistä määräystä koskevalla ehdotuksella’ teknisen eritelmän tai muun vaatimuksen taikka palveluja koskevan määräyksen tekstiä, hallinnolliset määräykset mukaan lukien, joka on tarkoitus suoraan tai välillisesti vahvistaa teknisenä määräyksenä ja joka on valmisteluvaiheessa, jolloin siihen on vielä mahdollisuus tehdä olennaisia muutoksia.

– –”

4 Kyseisen direktiivin 8 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädettiin seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle välittömästi teknisiä määräyksiä koskevat ehdotukset, paitsi kun on kyse kansainvälisen tai eurooppalaisen standardin käyttöönotosta sellaisenaan, jolloin pelkkä tiedonanto riittää, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 10 artiklan säännösten soveltamista. Niiden on toimitettava komissiolle myös ilmoitus niistä syistä, joiden vuoksi tällaisen teknisen määräyksen laatiminen on tarpeen, jollei näitä syitä selvitetä jo ehdotuksessa.”

Direktiivi (EU) 2015/1535

5 Direktiivi 98/34 kumottiin ja korvattiin 7.10.2015 alkaen teknisiä määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä 9.9.2015 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2015/1535 (EUVL 2015, L 241, s. 1).

6 Direktiivin 2015/1535 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

a) ’tuotteella’ teollisesti valmistettua tuotetta ja maataloustuotetta, mukaan lukien kalastustuotteet;

– –

c) ’teknisellä eritelmällä’ asiakirjaan sisältyvää eritelmää tuotteelta vaadittavista ominaisuuksista, kuten laadusta, käyttöominaisuuksista, turvallisuudesta tai mitoista, mukaan lukien tuotteita koskevat myyntinimeä, termistöä, tunnuksia, kokeita ja testausmenetelmiä, pakkaamista, merkitsemistä tai selostetta koskevat vaatimukset sekä vaatimustenmukaisuuden arvioinnin menettelyt.

– –

d) ’muulla vaatimuksella’ vaatimusta, joka ei ole tekninen eritelmä ja joka asetetaan tuotteelle erityisesti kuluttajan tai ympäristön suojelutarkoituksessa ja joka koskee tuotteen elinkaarta markkinoille saattamisen jälkeen eli käyttöedellytyksiä, kierrätystä, uudelleenkäyttöä tai tuotteen hävittämistä, jos nämä edellytykset voivat vaikuttaa merkittävästi tuotteen koostumukseen tai sen luonteeseen taikka sen kaupan pitämiseen;

e) ’palveluja koskevalla määräyksellä’ yleisluontoista vaatimusta, joka koskee b alakohdassa tarkoitettujen palvelujen saatavuutta ja palvelutoiminnan harjoittamista, erityisesti palvelun tarjoajaa, palveluja ja palvelujen vastaanottajaa koskevia määräyksiä, lukuun ottamatta määräyksiä, jotka eivät erityisesti koske kyseisessä alakohdassa määriteltyjä palveluja.

– –

f) ’teknisellä määräyksellä’ teknistä eritelmää tai muuta vaatimusta taikka palveluja koskevaa määräystä, mukaan lukien sovellettavat hallinnolliset määräykset, jonka noudattaminen on oikeudellisesti tai tosiasiallisesti pakollista ja joka koskee kaupan pitämistä, palvelujen tarjoamista, palvelujen tarjoajien sijoittautumista tai käyttöä jäsenvaltiossa tai suuressa osassa sen aluetta sekä jäsenvaltioiden lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä, joissa kielletään tuotteen valmistus, tuonti, kaupan pitäminen tai käyttö taikka joissa kielletään palvelujen tarjoaminen, palvelujen käyttö tai sijoittautuminen palvelujen tarjoajana, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 7 artiklan säännösten soveltamista.

Teknisiä määräyksiä, joita noudatetaan tosiasiallisesti, ovat erityisesti:

i) jäsenvaltion lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset, jotka koskevat joko teknisiä eritelmiä tai muita vaatimuksia taikka palveluja koskevia määräyksiä tai ammatillisia sääntöjä tai menettelyohjeita, joissa itsessään viitataan teknisiin eritelmiin tai muihin vaatimuksiin taikka palveluja koskeviin määräyksiin, ja joiden noudattaminen antaa edellyttää näissä laeissa, asetuksissa ja hallinnollisissa määräyksissä vahvistettujen vaatimusten mukaisuutta;
ii) vapaaehtoiset sopimukset, joissa viranomainen on osapuolena ja joiden tarkoituksena on yleisen edun nimissä teknisten eritelmien tai muiden vaatimusten taikka palveluja koskevien määräysten noudattaminen, lukuun ottamatta julkisia hankintoja koskevia sopimuksia;
iii) tekniset eritelmät tai muut vaatimukset tai palveluja koskevat säännöt, jotka liittyvät verotus- tai rahoitustoimenpiteisiin, jotka vaikuttavat tuotteiden tai palveluiden kulutukseen rohkaisemalla näiden teknisten eritelmien tai muiden vaatimusten taikka palveluja koskevien määräysten noudattamista; tämä ei koske kansallisiin sosiaaliturvajärjestelmiin liittyviä palveluja koskevia teknisiä eritelmiä, muita vaatimuksia tai määräyksiä.

Mukaan luetaan tekniset määräykset, jotka jäsenvaltioiden nimeämät viranomaiset ovat vahvistaneet ja jotka esitetään komission 2 artiklassa tarkoitetun komitean puitteissa laatimassa luettelossa, joka tarvittaessa saatetaan ajan tasalle.

Tämän luettelon muuttamisessa käytetään tätä samaa menettelyä;

g) ’teknistä määräystä koskevalla ehdotuksella’ teknisen eritelmän tai muun vaatimuksen taikka palveluja koskevan määräyksen tekstiä, hallinnolliset määräykset mukaan lukien, joka on tarkoitus suoraan tai välillisesti vahvistaa teknisenä määräyksenä ja joka on valmisteluvaiheessa, jolloin siihen on vielä mahdollisuus tehdä olennaisia muutoksia.

– –”

7 Kyseisen direktiivin 5 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle välittömästi teknisiä määräyksiä koskevat ehdotukset, paitsi kun on kyse kansainvälisen tai eurooppalaisen standardin käyttöönotosta sellaisenaan, jolloin pelkkä tiedonanto riittää, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 7 artiklan säännösten soveltamista.

Niiden on toimitettava komissiolle myös ilmoitus niistä syistä, joiden vuoksi tällaisen teknisen määräyksen laatiminen on tarpeen, jollei näitä syitä selvitetä jo ehdotuksessa.”

Latvian oikeus

Veroja ja maksuja koskeva laki

8 Veroja ja maksuja koskevan lain (Likums Par nodokļiem un nodevām) 28^1 §:n 4^1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Verovelvolliset voivat käyttää elektronisia laitteita ja välineitä, jotka täyttävät verojen ja muiden maksujen kirjaamiseen käytettävien elektronisten laitteiden ja välineiden tekniset vaatimukset ja joille on tehty vaatimustenmukaisuuden arviointi. Elektronisten laitteiden ja välineiden ylläpidosta voi huolehtia ylläpitopalvelujen tarjoaja, jolle on tehty säännösten mukaisesti vaatimustenmukaisuuden arviointi.”

Käyttöä koskevat säännöt

9 Elektronisten verojen ja muiden maksujen rekisteröintiin tarkoitettujen laitteiden ja koneiden käyttöä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 11.2.2014 annetun ministerineuvoston asetuksen nro 96 (Ministru kabineta noteikumi Nr. 96 ”Nodokļu un citu maksājumureģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu lietošanas kārtība”) (jäljempänä käyttösäännöt) 121^4 §:n 4 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kassakoneiden, hybridikassakoneiden, kassajärjestelmien ja erikoislaitteiden ja -välineiden mallien, niiden muutosten ja ohjelmistoversioiden vaatimustenmukaisuuden arvioinnin suorittamiseksi ylläpitopalvelujen tarjoajan on toimitettava arviointielimelle valmistajan kielellä laaditut tekniset asiakirjat, joihin on liitetty notaarin oikeaksi todistama käännös kansallisella kielellä. Teknisiin asiakirjoihin on sisällytettävä rekisteröidyn ohjelmiston ja verotusta koskevan muistimoduulin lähdekoodi (ohjelmoijan kirjoittamat tietokoneohjelman ohjeet, jotka ovat ihmisen luettavissa) ja kohdekoodi (symbolijoukko, jonka tietokone ymmärtää ohjelmoijan laatiman ohjelman suorittamiseksi).”

10 Näiden käyttösääntöjen 121^5 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Vaatimustenmukaisuuden arviointielimen on annettava kuuden kuukauden kuluessa tämän asetuksen 121^4 §:ssä tarkoitettujen asiakirjojen vastaanottamisesta ylläpitopalvelujen tarjoajalle ilmoitus siitä, että kassakoneen, hybridikassakoneen, kassajärjestelmän tai erikoislaitteen tai -välineen malli, sen muutos tai versio täyttää verojen ja muiden maksujen kirjaamiseen käytettävien elektronisten laitteiden ja välineiden tekniset vaatimukset, tai ilmoitettava, ettei tällaista vaatimustenmukaisuusilmoitusta voida antaa. Sen on myös toimitettava tämä tieto valtion verohallinnolle.”

11 Käyttösääntöjen 129^4 §:n 6 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Rekisteröidessään valtion verohallinnon yhtenäiseen tietokantaan (rekisteriin) sellaisen kassakoneen, hybridikassakoneen, kassajärjestelmän tai erikoislaitteen tai -välineen mallin tai sen muutoksen, jonka ylläpidosta ylläpitopalvelujen tarjoaja huolehtii, ylläpitopalvelujen tarjoajan, joka on joko laitteen tai

välineen valmistaja tai valmistajan valtuuttaman edustaja, on toimitettava rekisteröidyn ohjelmiston lähdekoodi valtion verohallinnolle tämän pyynnöstä 24 tunnin kuluessa.”

12 Käyttösääntöjen 129[17] §:n 1 momentin 1.2.2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Veroviranomainen sulkee pois yhtenäisestä tietokannastaan (rekisteri): kassakoneet, hybridikassakoneet, kassajärjestelmät ja erikoislaitteet ja -välineet, jotka on rekisteröity käyttäjän nimiin, kun verojen ja muiden maksujen kirjaamiseen käytettävien elektronisten laitteiden ja välineiden teknisiä vaatimuksia koskevissa säännöksissä asetetut edellytykset eivät täyty. Valtion verohallinnon on ilmoitettava käyttäjälle 15 arkipäivän kuluessa yhtenäisen tietokannan (rekisterin) ulkopuolelle jättämisestä.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

13 Europark on latvialainen kaupallinen yhtiö, joka tarjoaa pysäköintipalveluja liikenteen alalla. Skidata on itävaltalainen kaupallinen yhtiö, joka valmistaa Itävallassa maksuautomaatteja ja vie niitä 25 jäsenvaltioon, muun muassa Latviaan.

14 Europark osti 30.6. ja 27.11.2015 Skidatalta kahdeksan maksuautomaattia, jotka kansallinen verohallinto kirjasi 8.10.–30.12.2015 sellaisiksi tietokantaansa.

15 SIA ”Ernst &Young Baltic”, joka on kassakoneiden ja automaattien veroteknisten vaatimusten mukaisuuden valvonnasta vastaava elin, ilmoitti kansalliselle verohallinnolle 16.5.2022 päivätyllä kirjeellä, että se oli kieltäytynyt antamasta vaatimustenmukaisuusvahvistusta näistä kahdeksasta laitteesta sillä perusteella, että ylläpitopalvelujen tarjoaja SIA ”19 points” ei ollut toimittanut sille käyttösääntöjen 121[4] §:n 4 kohdassa tarkoitettuja tietoja eli kyseisten laitteiden rekisteröidyn ohjelmiston lähde- ja kohdekoodia.

16 Näin ollen kyseinen viranomainen sulki ne 2.9.2022 tekemällään päätöksellä pois tietokannastaan.

17 Europark ja Skidata tekivät tämän jälkeen kyseisestä päätöksestä valituksen administratīvā rajona tiesa, Rīgas tiesu namsissa (alueellinen hallintotuomioistuin, Riian jaosto, Latvia), joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin. Europark ja Skidata väittävät, että käyttösäännöissä edellytetään rekisteröidyn ohjelmiston lähdekoodin ja kohdekoodin ilmoittamista ja että ne ovat tekninen vaatimus, joka olisi pitänyt ilmoittaa komissiolle direktiivin 2015/1535 säännösten mukaisesti.

18 Ne toteavat lisäksi, että ohjelmiston käyttöoikeuden ostajana Europark ei voi laillisesti saada ja paljastaa omasta aloitteestaan ohjelmiston lähdekoodia ilman sen valmistajan Skidatan suostumusta, koska tämä koodi kuuluu tälle valmistajalle ja kuuluu liikesalaisuuden piiriin. Velvollisuus toimittaa lähdekoodi loukkaa siten suhteettomasti valmistajan immateriaalioikeutta.

19 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa tässä yhteydessä ensinnäkin, että pääasiassa kyseessä olevat maksuautomaatit ovat direktiivin 98/34 1 artiklan 1 alakohdassa tarkoitettuja tuotteita. Näin ollen se pohtii, kuuluuko velvollisuus toimittaa näiden automaattien rekisteröidyn ohjelmiston lähdekoodi kyseisen direktiivin 1 artiklan 11 alakohdassa tarkoitetun teknisen määräyksen käsitteen alaan, jossa erotetaan neljä toimenpideryhmää. Jos tähän kysymykseen vastataan myöntävästi, se pohtii, mihin ryhmään tällainen velvollisuus on liitettävä.

20 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan tämä velvollisuus voi kuulua kolmeen näistä ryhmistä ja sitä voidaan näin ollen pitää joko direktiivin 98/34 1 artiklan 3 alakohdassa tarkoitettuna teknisenä eritelmänä, kyseisen direktiivin 1 artiklan 4 alakohdassa tarkoitettuna muuna vaatimuksena tai kyseisen direktiivin 1 artiklan 11 alakohdassa tarkoitettuina määräyksinä, ”joilla kielletään tuotteen valmistus, tuonti, kaupan pitäminen tai käyttö”.

21 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii toiseksi sitä, voidaanko velvollisuutta toimittaa rekisteröidyn ohjelmiston lähdekoodi vaatimustenmukaisuuden valvontaelimelle pitää SEUT 34 artiklassa tarkoitettuna tuonnin määrällistä rajoitusta vaikutukseltaan vastaavana toimenpiteenä.

22 Mainittu tuomioistuin katsoo, että tällä velvollisuudella pyritään hyväksyttävään tavoitteeseen, koska se mahdollistaa sen, että kansalliset veroviranomaiset voivat varmistua rekisteröintien oikeellisuudesta ja välttää kaikki verojen rekisteröinnin tai maksamisen laiminlyönnit. Se pohtii kuitenkin, onko tällainen velvollisuus tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Se korostaa, että Skidata tarjoaa muissa jäsenvaltioissa kyseessä olevien tarkastusten suorittamista varten pääasiassa kyseessä olevien kaltaisten automaattien sovellusrajapinnan, jonka avulla verovaatimusten noudattamista valvova elin voi saada kaikki tarvittavat tiedot maksuista. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa lisäksi, että Skidata oli myös suostunut toimittamaan lähdekoodin osan, joka koskee maksujen ja verojen kirjaamista sääntöjenmukaisuuden tarkastamista varten. Pääasiassa kyseessä oleva sääntelyelin ei kuitenkaan ole hyväksynyt tätä ehdotusta ja vaatii edelleen lähdekoodin ilmoittamista kokonaisuudessaan.

23 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo tältä osin, että vaikka pääasiassa kyseessä olevassa kansallisessa säännöstössä säädetyllä velvollisuudella ei kielletä maksuautomaattien markkinoille saattamista Latvian markkinoilla, sillä asetetaan näiden automaattien valmistajalle kaksinkertainen rasite, koska automaattien on oltava sekä valmistusmaan että kaupanpitämismaan sääntöjen mukaisia. Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan tällainen velvollisuus voi näin ollen tehdä kyseisten automaattien maahantuonnin vaikeammaksi ja kalliimmaksi, joten se voi saada asianomaiset toimijat luopumaan niiden tarjoamisesta myytäviksi Latviassa.

24 Tässä tilanteessa administratīvā rajona tiesa, Rīgas tiesu nams on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko direktiivin 98/34 1 artiklan 11 alakohtaa tulkittava siten, että oikeussääntö, jonka mukaan ylläpitopalvelujen tarjoajan on toimitettava vaatimustenmukaisuuden arviointielimelle rekisteröidyn ohjelmiston ja verotusta koskevan muistimoduulin lähdekoodi, voidaan sisällyttää käsitteeseen ’tekniset määräykset’, joita koskevat ehdotukset on toimitettava komissiolle kyseisen direktiivin 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti?

2) Onko SEUT 34 artiklaa tulkittava siten, että vaatimusta toimittaa rekisteröidyn ohjelmiston lähdekoodi vaatimustenmukaisuuden arviointielimelle voidaan pitää tuonnin määrällistä rajoitusta vaikutukseltaan vastaavana toimenpiteenä?

3) Jos edelliseen kysymykseen vastataan myöntävästi, voidaanko kyseisen toimenpiteen katsoa olevan oikeassa suhteessa verovalvonnan tehokkuuteen?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

25 Aluksi on muistutettava, että – kuten direktiivin 2015/1535 10 ja 11 artiklasta ilmenee – direktiivi 98/34 kumottiin 7.10.2015 alkavin vaikutuksin eli päivästä, jolloin direktiivi 2015/1535 tuli voimaan. Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että Europark osti 30.6.2015 joitain kyseessä olevista maksuautomaateista, kun taas osa niistä ostettiin 7.10.2015 jälkeen. Kyseiset kahdeksan laitetta kirjattiin kansallisen verohallinnon tietokantaan ja suljettiin sen ulkopuolelle kyseisen päivämäärän jälkeen. Tästä seuraa, että sekä direktiivin 98/34 että direktiivin 2015/1535 säännöksiä sovelletaan ajallisesti pääasian tosiseikkoihin.

26 Koska kyseisten direktiivien pääasiassa merkitykselliset säännökset on laadittu samankaltaisin sanamuodoin, asiassa on syytä rajoittua direktiivin 2015/1535 säännöksiin.

27 On myös todettava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää ensimmäisellä kysymyksellään unionin tuomioistuinta tulkitsemaan direktiivin 98/34 1 artiklan 11 alakohtaa saman direktiivin 8 artiklan 1 kohdan valossa, jonka mukaan jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle välittömästi kaikki kyseisen direktiivin 1 artiklan 11 alakohdassa tarkoitetut teknisiä määräyksiä koskevat ehdotukset. Tältä osin on muistutettava, että – kuten edellä mainittu tuomioistuin on myös todennut ennakkoratkaisupyynnössään – unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan se, että jäsenvaltio ei noudata velvollisuuttaan ilmoittaa etukäteen tällaisesta hankkeesta, merkitsee sitä, ettei kyseiseen tekniseen määräykseen voida vedota yksityisiä vastaan (tuomio 3.12.2020, Star Taxi App, C-62/19, EU:C:2020:980, 57 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

28 On siis katsottava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään, onko direktiivin 2015/1535 1 artiklan 1 kohdan f alakohtaa tulkittava siten, että kansallinen säännöstö, jossa maksuautomaattien ylläpidosta vastaava palveluntarjoaja velvoitetaan toimittamaan kyseisten automaattien vaatimustenmukaisuuden valvontaelimelle niiden rekisteröidyn ohjelmiston lähdekoodi, on kyseisessä säännöksessä tarkoitettu tekninen määräys, johon voidaan vedota yksityisiä vastaan vain, jos vastaava sääntelyehdotus on annettu etukäteen tiedoksi komissiolle direktiivin 2015/1535 5 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti.

29 On huomattava, että direktiivin 2015/1535 1 artiklan 1 kohdan f alakohdassa erotetaan toisistaan neljä toimenpideluokkaa, joita voidaan pitää tässä direktiivissä tarkoitettuina ”teknisinä määräyksinä”; niitä ovat ensinnäkin tekninen eritelmä, toiseksi muu vaatimus, kolmanneksi palveluja koskeva määräys ja neljänneksi jäsenvaltioiden lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset, joissa kielletään tuotteen valmistus, tuonti, kaupan pitäminen tai käyttö. Kolme ensimmäistä toimenpideluokkaa määritellään kyseisen 1 artiklan 1 kohdan c, d ja e alakohdassa.

30 Esitettyyn kysymykseen vastaamiseksi on siis tutkittava, kuuluuko käyttösäännöissä asetetun kaltainen velvollisuus toimittaa vaatimustenmukaisuuden valvontaelimelle maksuautomaattien rekisteröidyn ohjelmiston lähdekoodi johonkin näistä neljästä teknisten määräysten luokasta.

31 Ensinnäkin on täsmennettävä, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen kysymykset eivät koske tietoyhteiskunnan palveluja eli etäpalveluina sähköisessä muodossa ja vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä tarjottavia palveluja vaan tiettyjä tuotteita ja niiden käyttöä, tässä

tapauksessa maksuautomaatteja. Näin ollen ei ole tarpeen tutkia, kuuluuko tällainen velvoite direktiivin 2015/1535 1 artiklan 1 kohdan e alakohdassa tarkoitetun palveluja koskevan säännöksen luokkaan.

32 Toiseksi on selvitettävä, voiko kyseinen velvoite kuulua direktiivin 2015/1535 1 artiklan 1 kohdan f alakohdassa tarkoitettuun luokkaan, joka koostuu jäsenvaltioiden laeista, asetuksista ja hallinnollisista määräyksistä, joissa kielletään tuotteen valmistus, tuonti, kaupan pitäminen tai käyttö.

33 Vaikka käsiteltävässä asiassa siitä, ettei maksuautomaattien rekisteröidyn ohjelmiston lähdekoodia ole ilmoitettu vaatimustenmukaisuuden valvontaelimelle, seuraa, ettei näitä automaatteja voida käyttää liiketoimien ja maksujen rekisteröimiseen, pääasiassa kyseessä olevissa käyttösäännöissä ei kuitenkaan kielletä tällaisten automaattien valmistusta, maahantuontia, kaupan pitämistä tai käyttöä.

34 Näin ollen pääasiassa kyseessä olevissa käyttösäännöissä säädetty velvollisuus toimittaa rekisteröidyn ohjelmiston lähdekoodi ei voi kuulua direktiivin 2015/1535 1 artiklan 1 kohdan f alakohdassa tarkoitettuun luokkaan ”jäsenvaltioiden lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset, joissa kielletään tuotteen valmistus, tuonti, kaupan pitäminen tai käyttö”.

35 Kolmanneksi siitä, kuuluuko tämä velvollisuus direktiivin 2015/1535 1 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetun teknisen eritelmän käsitteen alaan, on muistutettava, että tällä käsitteellä viitataan asiakirjaan sisältyviin eritelmiin, joissa määritellään tuotteelta vaadittavat ominaisuudet, kuten laatu, käyttöominaisuudet, turvallisuus tai mitat, mukaan lukien tuotteeseen sovellettavat vaatimukset, jotka koskevat muun muassa vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjä.

36 Unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan teknisen eritelmän käsite edellyttää, että kansallisella toimenpiteellä viitataan tuotteeseen tai sen pakkaukseen sellaisenaan ja vahvistetaan näin ollen yksi tuotteelta vaadittava ominaisuus (tuomio 24.11.2022, Belplant, C-658/21, EU:C:2022:925, 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

37 Unionin tuomioistuin on myös katsonut, että kansallista säännöstöä, jonka nojalla laitteiden kaupan pitämiselle on haettava ennakollinen hyväksyntä, on pidettävä direktiivin 2015/1535 1 artiklan 1 kohdan f alakohdassa tarkoitettuna teknisenä määräyksenä (ks. vastaavasti tuomio 22.1.2002, Canal Satélite Digital, C-390/99, EU:C:2002:34, 46 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

38 Käsiteltävänä olevassa asiassa käyttöehtojen 121^4 §:n 4 kohdassa ylläpitopalvelujen tarjoajalle asetettu velvollisuus toimittaa kyseisten tuotteiden vaatimustenmukaisuuden valvonnasta vastaavalle elimelle kyseisiä tuotteita koskeva tekninen dokumentaatio, jonka on sisällettävä rekisteröidyn ohjelmiston lähdekoodi ja kohdekoodi, viittaa tuotteisiin sinänsä. Kansallisessa lainsäädännössä todetaan erityisesti, että lähdekoodissa on ohjelmoijan kirjoittamat tietokoneohjelman ohjeet, jotka ovat ihmisen luettavissa, ja kohdekoodi koostuu symbolijoukosta, jonka tietokone ymmärtää ohjelmoijan laatiman ohjelman suorittamiseksi. Lisäksi kyseisessä lainsäädännössä täsmennetään, että kyseiset asiakirjat on toimitettava valmistajan kansallisella kielellä, ja niihin on liitettävä oikeaksi todistettu käännös kansallisella kielellä. Näin ollen on todettava, että pääasiassa kyseessä olevassa kansallisessa säännöstössä viitataan tuotteeseen sellaisenaan ja velvoitetaan ylläpitopalvelujen tarjoajat toimittamaan tekniset asiakirjat, jotka sisältävät muun muassa rekisteröidyn ohjelmiston lähde- ja kohdekoodin, joita on

pidettävä kaikkien myyntiautomaattien kannalta välttämättöminä ja spesifeinä ominaisuuksina, koska niitä ei voida vaatia, jos kyse on tuotteista, jotka eivät sisällä rekisteröidyn ohjelmiston lähde- ja kohdekoodia.

39 Lisäksi velvoite ilmoittaa rekisteröidyn ohjelmiston lähde- ja kohdekoodi on vaatimus, jota sovelletaan maksuautomaatteihin menettelyssä, jossa arvioidaan, ovatko ne verotuksellisten vaatimusten mukaisia. Tältä osin nämä koodit on tarkastettava vaatimustenmukaisuuden tarkastuslaitoksen suorittamassa vaatimustenmukaisuuden tarkastuksessa. Jos ilmoitusta ei toimiteta, maksuautomaatit eivät voi saada vaatimustenmukaisuusvahvistusta, joka on tarpeen niiden rekisteröimiseksi kansallisen verohallinnon yhteiseen tietokantaan, mikä lähtökohtaisesti estää niiden markkinoille saattamisen Latviassa. Lopuksi on korostettava, että vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyä koskevat säännöt ja vaatimukset vahvistetaan käyttösäännöissä, joita ei ole ilmoitettu komissiolle direktiivin 2015/1535 5 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti.

40 Näin ollen pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kansallinen säännöstö, jossa velvoitetaan maksuautomaattien ylläpidosta vastaava palveluntarjoaja toimittamaan näiden automaattien vaatimustenmukaisuuden valvontaelimelle tekniset asiakirjat, jotka sisältävät muun muassa rekisteröidyn ohjelmiston lähdekoodin, kuuluu direktiivin 2015/1535 1 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetun teknisen eritelmän käsitteen alaan ja on siten kyseisen direktiivin 1 artiklan 1 kohdan f alakohdassa tarkoitettu tekninen määräys.

41 Neljänneksi ja viimeiseksi on arvioitava, voidaanko velvollisuus toimittaa rekisteröidyn ohjelmiston lähdekoodi luokitella tekniseksi määräykseksi sen perusteella, että se kuuluu direktiivin 2015/1535 1 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettujen muiden vaatimusten luokkaan. Edellä mainitun säännöksen nojalla kyseinen käsite kattaa kaikki vaatimukset, jotka eivät ole teknisiä eritelmiä ja jotka asetetaan tuotteelle erityisesti kuluttajan tai ympäristön suojelutarkoituksessa ja jotka koskevat tuotteen elinkaarta markkinoille saattamisen jälkeen eli käyttöedellytyksiä, kierrätystä, uudelleenkäyttöä tai tuotteen hävittämistä, jos nämä edellytykset voivat vaikuttaa merkittävästi tuotteen koostumukseen tai sen luonteeseen taikka sen kaupan pitämiseen.

42 On todettava, että koska tämä velvollisuus kuuluu teknisen eritelmän käsitteen alaan, kuten tämän tuomion 40 kohdassa on todettu, sitä ei voida pitää muuna vaatimuksena. Tämän käsitteen edellisessä kohdassa esitetyn määritelmän mukaan se ei nimittäin kata teknisiä eritelmiä.

43 Täydellisyyden vuoksi on kuitenkin täsmennettävä, että unionin tuomioistuin on katsonut, että jotta kansalliset toimenpiteet voidaan luokitella muuksi vaatimukseksi, niiden on oltava edellytyksiä, jotka voivat vaikuttaa merkittävästi kyseisen tuotteen koostumukseen, luonteeseen tai kaupan pitämiseen (ks. vastaavasti tuomio 9.3.2023, Vapo Atlantic, C-604/21, EU:C:2023:175, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

44 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kansallinen säännöstö, jonka mukaan maksuautomaattien ylläpidosta vastaavien palveluntarjoajien on toimitettava näiden automaattien vaatimustenmukaisuuden valvontaelimelle niiden rekisteröidyn ohjelmiston lähdekoodi ja kohdekoodi saadakseen vaatimustenmukaisuusvahvistuksen, joka on tarpeen mainittujen automaattien rekisteröimiseksi kansallisen verohallinnon yhtenäiseen tietokantaan, voi vaikuttaa automaattien kaupan pitämiseen. Tämän velvollisuuden noudattamatta jättäminen voi nimittäin vaikuttaa merkittävästi maksuautomaattien kaupan pitämiseen, koska taloudellisia toimijoita ei kannusteta

hankkimaan niitä eikä niitä voida todellisuudessa käyttää niiden käyttötarkoituksen mukaisesti. Lisäksi on muistutettava, että – kuten ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee – pääasiassa kyseessä olevan rekisteröidyn ohjelmiston lähdekoodin ja kohdekoodin toimittamista koskevan velvollisuuden tarkoituksena ei ole suojella kuluttajia tai ympäristöä vaan mahdollistaa se, että valtio voi valvoa ilmoitusvelvoitteiden noudattamista ja taata verojen maksamisen valvonnan.

45 Näin ollen pääasiassa kyseessä olevan kaltaista kansallista säännöstöä ei voida pitää direktiivin 2015/1535 1 artiklan 1 kohdan d alakohdassa tarkoitettuna muuna vaatimuksena.

46 Edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2015/1535 1 artiklan 1 kohdan f alakohtaa on tulkittava siten, että kansallinen säännöstö, jossa maksuautomaattien ylläpidosta vastaava palveluntarjoaja velvoitetaan toimittamaan kyseisten automaattien vaatimustenmukaisuuden valvontaelimelle niiden rekisteröidyn ohjelmiston lähdekoodi, on kyseisessä säännöksessä tarkoitettu tekninen määräys, johon voidaan vedota yksityisiä vastaan vain, jos vastaava sääntelyehdotus on annettu etukäteen tiedoksi komissiolle mainitun direktiivin 5 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti.

Toinen ja kolmas kysymys

47 Kun otetaan huomioon ensimmäiseen kysymykseen annettu vastaus, toiseen ja kolmanteen kysymykseen ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

48 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (seitsemäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Teknisiä määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä 9.9.2015 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/1535 1 artiklan 1 kohdan f alakohtaa

on tulkittava siten, että

kansallinen säännöstö, jossa maksuautomaattien ylläpidosta vastaava palveluntarjoaja velvoitetaan toimittamaan kyseisten automaattien vaatimustenmukaisuuden valvontaelimelle niiden rekisteröidyn ohjelmiston lähdekoodi, on kyseisessä säännöksessä tarkoitettu tekninen määräys, johon voidaan vedota yksityisiä vastaan vain, jos vastaava sääntelyehdotus on annettu etukäteen tiedoksi komissiolle mainitun direktiivin 5 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisesti.

Allekirjoitukset